

HEMMESJÖBYGDEN

Meddelande från Hemmesjö hembygdsförening

HEMMESJÖ BY

3

Med ett enda undantag har gårdarna i Hemmesjö by varit kyrklig jord (biskops- eller domkyrkoherman, prästlönehemman). Undantaget var och är Mellangården och de avstyckningar som gjorts därifrån och som nu uppträder under egna namn. Mellangården var ursprungligen frälsejord. Dess förste till namnet kände ägare är jungfru Märta (Märta) Båt (1645, 1650). Hon tycks inte ha tillhört ätten Båt av Billa, som residerade på Billa under 1500-talet och ett stycke in på 1600-talet. Möjligen kan hon vara identisk med den Märta Bååt, som var dotter till majoren Lennart Nilsson Bååt (som stupade i slaget vid Lützen). I alla händelser finner vi en ny ägare antecknad i 1675 års jordebok: kungl. rådet Christopher Gyllenstierna. Han föddes 1639 och dog 1705, en mäktig och märklig herre, general, överståthållare, medlem av förmyndarregeringen efter Karl XI:s död. Som chef för livgardet deltog han bl. a. i slaget vid Lund 1676, och vann berömmelse för den närmast otroliga tapperhet han visade. Så här står det i Svenskt biografiskt lexikon: "I slaget vid Lund ... höll han på att sätta livet till. Han fick en mängd hugg och stick, föll ned från sin häst, var nära att förblöda, låg tidvis medvetslös på den hårdfrusna marken, fullständigt utplundrad av kringströvande soldater, som tydligen betraktade honom som död, och räddades i sista stund av sitt eget folk,

ÅRSMÖTET

äger rum torsdagen den 28 mars och är förlagt till Risingegården. Det tar sin början kl. 19 med mötesförhandlingar. Kvällens gäst är

SET SIGVARDSSON

från oxmuseet i Västorp. Han sjunger och berättar om

OXAR FÖRR OCH NU

Kvällens utställning: Hemmesjö i konsten

hjälpptes upp på en häst och övertog befälet, halvnaken, nedblodad och endast igenkännlig på rösten." Hans insats skall verkamt ha bidragit till den svenska segern.

Mellangården indrogs inte till staten vid reduktionerna på 1680-talet men förbyttes av Gyllenstierna till kronan omkring 1690 och friköptes till skatte. Den äldste kände brukaren av jorden var "Per i Hemsjö" (1631, 1634). Ett tiotal år senare står "Boo i Himmelsjö" som brukare (1645, 1650). Som ägare till den friköpta gården anges i 1697 års jordebok Joon och Päär. Den senare kan inte vara identisk med den Pehr Gisesson eller Gysesson, som finns upptagen som ägare av Mellangården i den äldsta bevarade husförhörslängden från 1718: 1697 var denne bara 15 år. Däremot är det mera sannolikt att Joon var Pehr Gisessons svärfar. Pehrs första fru hette Anna Jonsdotter (1689-1712) och var rimligen dotter till den Jon Persson som bodde inhyses på Mellangården 1718.

Pehr Gisesson var född 1682 i Torsås och dog 1762. Han var fjärdingsman och kyrkvård som så många av hans efterträdare. Han var gift tre gånger. Andra hustrun hette Sara Carlsdotter (d. 1742), änka efter klockaren Carl Larsson i Hemmesjö (1668-1712). Tredje gången gifte han sig med änkan Kerstin Nilsdotter från Tegnaby. Från tre av hans barn i andra äktenskapet stammar en rad brukare av Mellangården med Lindåsen, Yxnanäs (nuvarande Yngslanda), Lövåsen och Lönåsen.

STAMHEMMANET

"Måns Danielsson i Hemmesjö" fick 1778 hushållningssällskapets mindre skådepenning i silver med motiveringen att han 1776 avstått sitt ägande 1/8-dels hemman till sina övriga "gårdsåboar" och företagit sig att på gårdens utmark uppodla ägor till ett lika stort hemmantal. Redan två år senare hade han uppodlat två tunnland åker och äng "till 16 stackars wall" och dessutom anlagt trädgård med 20 fruktbärande träd m.m. Denne Måns Danielsson var född i Bergunda 1750 och dog 1830. Han hade gift sig med änkan Sara Johansdotter i Mellangården (1750-1840), som var dotterdotter till Pehr Gisesson. Hennes föräldrar var Johan (Jaen) Olofsson (Olsson) (1712-67), kyrkvård liksom svärfadern, och Catharina (Karin Persdotter (1714-65). Sara blev tidigt änka. Hennes förste man, Magnus Månsson, född 1741, dog redan 1773. Den utmark, som hon och Måns började odla upp 1776, var det blivande Yngslanda (se nedan). De gårdsåboar, som stannade kvar, när Måns och Sara flyttade ut, var Pehr Gisessons son Sven Persson, hans sonson Måns Gisesson och Magnus Danielssons svåger Jonas Jonasson. Hans andre svåger, Sven Johansson, Saras bror, hade också han flyttat ut, närmare bestämt till torpet Lindås (se nedan Lindåsen).

Sven Persson (1726-91) var gift med Cajsa Nilsdotter (1730-98, bouppt.) Av barnen var sonen Nils Svensson bosatt i Nöbböle. En dotter hette Elin Svensdotter (1759-1838), på äldre dar "enögd och sjuklig". Hennes man, Nils Persson (1742-98) var son till Per Nilsson Guse i Hemset Kolaregård. 1778 köpte han svärföräldrarnas hemmansdel för en köpesumma av 100 riksdaler. Av beloppet skulle svågern Nils Svensson få en tredjedel, medan dennes syster Sara Svensdotter (f. 1769) skulle få sin tredjepart antingen kontant eller i form av en torpplan, kallad Lövåsen. Hennes man, Carl Jonasson från Fylleryd (1758-

1815) valde torpplanen (se nedan Lövåsen). Elin, Nils Perssons änka, skulle få bli vid hemmanet till dess barnen nått mognare ålder - hon hade åtta barn, det äldsta 21 år, det yngsta 2. Av barnen övertog dottern Annica Nilsson (1784-1867) hemmansdelen tillsammans med sin man Johannes Jonasson, som till Jonas Jonasson på den andra hemmansdelen (f. 1784).

Den andra gårdsåboen, Måns Gisesson (1741-1807, bouppt.), var son till Gise Persson (1717-71) och Ingierd Börjesdotter (1708-72). Själv var Måns gift med Märta Samuelsdotter (1754-1829) och hade med henne fyra barn, bland dem dottern Cathrina Månsdotter (1785-1860), gift med Jonas Johansson från Gårdsby (1772-1838). De bodde på Mellangården liksom svärföräldrarna. Bouppteckningen efter Måns visar att han inte ägde någon del i hemmanet men väl en relativt stor djurbesättning. Tillgångarna uppgick till närmare 200 riksdaler, därav 70 riksdaler utlånade till garvaren Sven Björklund i Växjö. Skulderna var likväl stora, bl.a. över 100 riksdaler utgörande inte utbetalat arv till Per Anderssons i Lönåsen omyndiga barn.

Den tredje gårdsåboen, Jonas Jonasson (1744-1813, bouppt.) var gift med Kerstin (Stina) Johansdotter (1750-1823), syster till Sara i Yngslanda. Av bouppteckningen efter Jonas framgår, att änkan i sin livstid skulle få nyttja ett antal uppräknade persedlar: 1 gryta, 1 potta, 1 skåp, 2 kar, 2 baljor, 1 fäll, 1 täcke, 1 lakan, 1 duk, 2 par gardiner, övriga linkläder samt kon och 2 får. Man levde onekligen under knappa förhållanden. Jonas och Kerstin hade två söner. Den ene, Johannes Jonasson (1787-1857), är redan omnämnd som Nils Perssons svärson, "bor i gården", heter det i bouppteckningen efter fadern. Den andre, Olof Jonasson, (1788-1844) "bor på stället". Båda blev så småningom kyrkvårdar.

1837 genomfördes en laga hemmansklyvning av Mellangården på begäran av Daniel Månsson och Magnus Jonasson i Yngslanda. Resultatet blev att det halva hemmanet Hemmesjö Mellangård uppdelades på sex enheter: stamhemmanet med två hemmansdelar om vardera 13/96 mtl, Yngslanda med två hemmansdelar om vardera 7/96 mtl, Lövås 1/24 mtl och Lindås (1/24 mtl). Ägare av stamhemmanets två hälfter var då bröderna Johannes och Olof Jonasson.

Johannes Jonasson och Annica Nilsson hade åtta barn, bland dem dottern Helena (f. 1824), som gifte sig med Anders Jönsson (f. 1818), även han kyrkvård. De avflyttade från gården 1854. Ny ägare blev Sven Peter Sjödahl (f. 1841), son till klockaren Olof Sjödahl och gift med Kristina Johannesdotter (f. 1840), dotter till Johan Jonasson på den andra gårdshalvan. Sjödahl flyttade på 1870-talet till granngården Olsagården och överlät sin del i Mellangården till Johan Gustaf Johannesson (f. 1847), son till Johannes Jönsson i Billa Korpagård. Johan Gustaf var gift med Anna Stina Johannesdotter från Tegnaby (f. 1845). De sålde hemmansdelen till Anders Sunesson Wigren från Virestad (f. 1823), gift med Christina Catharina Persdotter från Gårdsby (f. 1824). Anders Wigren efterträddes av sonen Karl Johan Andersson Wigren (f. 1854 i Gårdsby, d. 1905), gift första gången med Hilda Maria Johansdotter från Sjögård (1868-97), andra gången med Anna Justina Korsberg (f. 1875 i Furuby), som efter mannens död flyttade till Virestad. Sonen August Hjalmar Wigren (1881-1939), gift med Emilia Sofia Johansson från Växjö (1883-1955), sålde gården 1912 till Johan August Johansson från

Gårdsby (f. 1869), som var gift med Ida Maria Johannesdotter (f. 1864 i Dädesjö). 1936 överlät han hemmanet till sin systerson John Oskar Helge Svärd från Sjögård (1904-82), gift med Elsa Sofia Pettersson (f. 1912 i Östra Torsås). Deras söner Jan-Erik Svärd (f. 1943) och Bernt Svärd (f. 1947) är gårdens nuvarande ägare. Bernt är samtidigt arrendator av Olsagård och Hemmesjötorp.

Hur gick det med den andra hemmansdelen? Efter Olof Jonasson övertogs den av dottern Sara Maria Olofsdotter (f. 1818) och hennes man Johan Jonasson (f. 1808 i Söraby). Efter mannens död gifte hon om sig med Gustaf Sjödahl (1829-89), bror till Sven Peter på andra hemmansdelen. Gustaf ägde hemmansdelen vid laga skiftet 1875. Det bestämdes då att han skulle flytta sina hus till torpet Lönås, nuvarande Lönåsen, dit hans ägor blivit utskiftade (se nedan Lönåsen).

YNGSLANDA

Måns Danielsson och Sara Johansdotter hade en dotter, Stina Månsdotter (1784-1854), som var gift tre gånger, första gången med Måns Petersson från Risinge (1775-1834), andra gången med Anders Banko (f. 1844) och tredje gången med Johannes Nilsson Bergström (1795-1867), klockare i Tegnaby, bosatt på torpet Hulterstad (Råen) i Tofta. Två av Stinas söner med Måns gifte sig till Gummtorp, en till Risinge. Yngslanda delades mellan två av de andra barnen, sonen Daniel Månsson (f. 1808), kyrkvärd, och dottern Sara Maria Månsdotter (f. 1813), den senare gift med Magnus Jonasson (f. 1806 i Holstorp). Det var de två svågernarna Daniel och Måns, som begärde den ovan omnämnda hemmansklyvning, som genomfördes 1837. Daniel Månssons hemmansdel övertogs av sonen Nils Peter Danielsson (f. 1849). Denne flyttade till Odenslanda i Vederslöv och efterträddes 1899 av kusinen Johannes Gustaf Magnusson (f. 1853), son till Magnus Jonasson på den andra gårdshalvan. Johannes Gustaf var ogift och hemmansdelen övergick genom köp till Johan Gustaf Karlsson (f. 1900), gift med Berta Gunilla Maria Andersson (f. 1908 i Holstorp).

Gustaf hade en bror August Wilhelm (f. 1901, d.) som i sin tur blev ägare av den andra gårdshalvan. Brödernas morfar Anders Peter Magnusson (f. 1837) hade övertagit den efter fadern, nyssnämnde Magnus Jonasson. Anders Peter var gift med Anna Kajsa Johansdotter (f. 1845 i Ormesberga) och hade dottern Ida Maria Andersdotter (f. 1876), som gifte sig med Carl Gustaf Svensson (f. 1876 i Kalvsvik), brödernas far. Från Augusts hemmansdel har byggnaderna fransålts till sjukvårdare Stig Hagehed, medan jorden övertagits av Gustafs dotter Kerstin Gunilla Margareta Karlsson (f. 1935), gift med Alf Fransson. Gustaf och Kerstin är i dag de yttersta länkarna i en släktkedja, vars medlemmar, barn efter föräldrar, brukat jord i Hemmesjö allt sedan 1600-talet.

LINDÅSEN

Sven Johansson (1737-1813), bror till Sara på Yngslanda och dotterson till Pehr Gisesson, hade som tidigare nämnts slagit sig ner på torpet Lindås (Linnåsa torp) på Mellangårdens ägor. Han var gift med Brita Carlsdotter (1745-1808) och hade med henne sonen Carl Magnus Svensson (1779-1802, bouppt.). Denne gifte sig med Sara Jönsdotter (f. 1777), dotter till Jöns Gummesson i Holstorp Västregård, som Carl Magnus och Sara tillhandlade sig. De bodde emellertid kvar på Lindås. Efter mannens

tidiga död gifte Sara om sig med Peter Nilsson (f. 1775), som övertog torpet. Saras dotter i första giftet, Stina Cajsa Carlsdotter (f. 1800) var gift två gånger, först med Jonas Jönsson från Fylleryd (1787-1856) och sedan med Peter Jacobsson (f. 1792). Lindås övergick till Stina Cajsas son i första giftet Peter Johan Jonasson (f. 1827), gift med Ingrid Stina Svensdotter (f. 1830 i Gårdsby). Makarna flyttade 1869 till Växjö; de ägde Holstorp Östregård. Ny ägare av Lindåsen blev Anders Pettersson (f. 1828 i Moheda), gift med Maria Andersdotter (f. 1829 i Söraby). Anders Pettersson efterträddes 1890 av Anders Johan Fredriksson (f. 1849 i Hemmesjö), gift med Stina Lisa Pettersdotter (f. 1840 i Gårdsby). Deras son Sven Edvard Andersson (f. 1877 i Växjö) hade utvandrat till Nordamerika men återkommit och övertog gården. Han var gift med Anna Lovisa Johansdotter (f. 1873 i Hemmesjö). Sönerna John Andersson (1915-75), gift med Svea Johansson (f. 1915 i Växjö), och Valle Andersson (f. 1917 i Växjö), gift med broderns svägerska Linnea Johansson (f. 1918 i Växjö) efterträdde fadern. I dag ägs gården av Valle och Johns änka Svea.

LÖNÅSEN

På torpet Lönåsen bodde på 1780-talet torparen Per Andersson med sin hustru Annika Svensdotter (d. 1790, bouppt.). Per Andersson (f. 1758 i Risinge, d. 1835), gifte efter hustruns tidiga bortgång om sig med Lena Persdotter (f. 1761 i Öja). Han efterträddes av sonen Anders Persson (1795-1868), gift med Maria Persdotter (f. 1794 i Växjö). Efter dem följde Anders syster Marta Cathrina Persdotter (f. 1811) och hennes man Jöns Johansson (f. 1899 i Hemmesjö). De flyttade till en backstuga under torpet.

Som redan nämnts bestämdes det i samband med laga skiftet 1875, att Gustaf Sjö Dahl, som ägde den ena hälften av stamhemmanet, skulle flytta sina hus till Lönåsen. Han flyttade 1881 till Sjögård och efterträddes på Lönåsen av sin svärson Gustaf Magnusson (f. 1851), gift med Anna Maria Gustafsdotter (f. 1857). Redan efter ett par år flyttade de till Gårdsby, dit också modern flyttade efter mannens död. Lönåsen såldes till Nils Bengtsson (f. 1833 i Sunnemo, Värmland), gift med Kristina Nilsson (f. 1847 i Hemmesjö, d. 1900), dotter till Nils Daniel Petersson i Fylleryd. Nils Bengtsson avflyttade 1904 till Väckelsång och efterträddes av Jonas Zacheus Johansson (f. 1866 i Lenhovda, dövtum) och hans hustru Hedvig Erika Jonasdotter (f. 1865 i Algutsboda). Makarna hade flyttat in från Hovmantorp och återvände dit 1907. Näste ägare blev Peter Johan Magnusson (f. 1847 i Hemmesjö), gift med Johanna Nilsson (f. 1865 i Gårdsby). De flyttade 1911 till Härlöv och följdes av Johan Herman Gustafsson (f. 1877 i Väckelsång), gift med Augusta Teresia Johansdotter (f. 1884 i Väckelsång). De flyttade i sin tur till Nöbbele 1920. Ny ägare blev Johannes Karlsson från Linneryd (f. 1868 i Linneryd), gift med Syster Maria Borg (f. 1887 i Linneryd). Redan efter ett år flyttade de tillbaka till Linneryd. Från Gårdsby kom då (1920) Frans Oskar Söderling (f. 1879), gift med Ida Elisa Johansson (f. 1881). Han efterträddes av sonen Bertil Söderling (f. 1911), gift med Margit Karlsson (f. 1911 i Ljuder). Makarna bor fortfarande på gården, som ägs av dottern Kerstin (f. 1943) med mannen Elis Davidsson (f. 1929) och dottern Karin (f. 1948) med mannen Lars Johan Andersson (f. 1947).

LÖVASEN

Sara Svensdotter, dotter till Sven Pehrsson och sondotter till Pehr Gisesson, hade som tidigare nämnts med sin man Carl Jonasson år 1778 övertagit en torpplan som fick namnet Lövåsen (1/14 mtl). På 1840-talet ägdes gården av garvaren P. Liljander i Växjö (d. 1848). Han efterträddes av handlanden Friman, likaledes från Växjö, och denne i sin tur av Peter Johan Jonasson (f. 1827), se Lindåsen. Lövåsen såldes sedan till kammarherren friherre Nils Adolf Rosenblad (1801-60), som en tid även ägt Hovmantorp, Väderlanda i Nöbbele och Verkstaden i Tegnaby. Han var gift med Anastasia Fredrika von Stedingk (1805-94), född i S:t Petersburg, där fadern, sedermera fältmarskalk, var svensk ambassadör. Hon bodde som änka under åtskilliga år på Lövåsen. Ny ägare blev Carl Conrad Eckerbom (f. 1843 i Växjö), som 1871 flyttade in från Gårdsby med sin hustru Emilia Charlotta Scherqvist (f. 1848). De flyttade redan 1874 till Äland i Uppsala län. Lövåsen såldes till en handlande Striberg i Växjö, som i sin tur sålde gården till Anders Bengtsson (f. 1816 i Hemmesjö), gift med Lena Stina Andersdotter (f. 1820 i Gårdsby, d. 1901). Som änka flyttade Lena Stina till backstugan Nydal och slutade sina dagar på fattiggården. Sonen Johan August Andersson (f. 1852) står sedan som ägare. Han var gift med Emma Lovisa Hallström från Tjureda. Gården köptes sedan av handlanden Jöns Nilsson från Stoby i Skåne (f. 1851). Han var ogift, och gården övergick efter hans död till hans husföreståndarinna Caroline (Karolina) Magnidotter (f. 1871 i Ö. Torsås). Näste ägare hette Edvin Johansson, gift med Beda Johansson. Han följdes av Birger Johansson och denne av Sven-Eric Svensson i Holstorp som är gårdens ägare i dag. Byggnaderna har fransålts och ägs av Jörgen och Anne Ellfors.

B.H.

LUFFARMINNEN

Harald Schön har för Nordiska museets räkning skrivit ner några minnen av luffare i Åryd och trakten däromkring. Hans bror Knut har hjälpt honom att minnas:

De luffare, som brukade återkomma, var sådana som sålde sybehör, säkerhetsnålar, skosnören och ståltrådssaker. På 1940-talet kom en luffare till mitt föräldrahem och sålde ståltrådssaker, som han tillverkade själv. Det var vispår av olika slag samt ett slags krok med ståltrådgänga, som man använde till att haspa upp fönstren med i olika lägen då fönstret var öppet. Han tillverkade även underlägg för varma kastruller samt olika knep- och knåpsaker.

Bland luffarna fanns det en som brukade återkomma varje år. Han var stor till växten och hade dåliga kläder. Bland annat brukade han ha en stor svart yllerock på sig. Han var också i

hygieniskt avseende ovårdad med toviggt hår och smutsiga händer samt ett ansikte med skäggstubb. Barnen var mycket rädda för honom. Han kom med sin gamla dåliga cykel och på pakethållaren hade han en säck. Han gick aldrig in i några hus här, men slaskhögarna var hans rese-mål. Han brukade gå in i det stora slaskhuset, som var gemensamt för herrgårdsbyggnaden och arbetarbostaden Norrlandskasernen. Där stängde han dörren efter sig och plockade reda på bleckburkar och flaskor. Det var nog mer än en husmor eller herrgårdspiga, som blivit skrämda när de kom med sin slaskhink, öppnade dörren till slaskhuset och fick se detta monster till luffare stå där med sin säck.

Det som drev luffarna ut på vägarna var till stor del den arbetslöshet som rådde under förra hälften av 1900-talet. Bland luffarna fanns också värnpliktsvägrare och en och annan småförbrytare. Till följd av denna bakgrund ville luffarna sällan berätta om sig själva. Däremot var de villiga att tala om vad som hänt på de platser som de kom från.

Det förekom att några luffare stannade i Åryd för någon dags arbete på sågen. Min far Arvid Schön, född 1890 och död 1978, har talat om att luffarna kunde komma till förvaltningen och fråga om arbete, men att de sedan stannade högst ett par tre dagar, en del bara en halv dag. Det här förekom fram till 1930-talet. Far tyckte inte att det var så konstigt att luffarna inte stannade längre. De fick alltid de tyngsta och sämsta jobben, och med sin starka frihetskänsla och dåliga arbets-kondition orkade de ej med mer än några dagar.

Den sista luffaren, som jag minns, är John Hagel. Första gången jag träffade honom var år 1961 i Attsjö Norregård, Furuby församling, min hustru Birgittas föräldrahem. Hagel kom vandrande med sin unicabox i handen en lördags-eftermiddag. Min svärfar Karl Magnusson och jag stod på ladugårdsbacken, då han kom fram till oss och undrade: "Tyra, lever hon än?" Tyra var svärfars syster, som all-tjämt bor i Attsjö i det hus där hon en gång hade lanthan-del. Hagel brukade gå dit för att köpa pilsner. Sedan kunde man se honom sitta på solsidan utanför ladugården och dricka sitt öl. När det blev kväll gick han in i ladugården för att göra i ordning sin sovplats, vilket han var mycket noga med. Höstråna skulle ligga åt samma håll, och han skulle ha täcke och filt, som svärfar tog fram åt honom. Det förekom även att han övernattade hos Birgittas moster Karin på Linneberg i Attsjö. Där brukade han ligga i bostaden, och Karin brukade laga hans kläder.

Hagel kokade sitt kaffe själv, och om morgonen när svärfar och svärmor kom in från mjölkningen var kaffet kokt och han bjöd dem till bords. Det var ett starkt och gott kaffe, som han bjöd på. Det som förvånar är att han alltid hade tillgång till kaffe, även under sista världskri- get, då han ej hade några ransoneringskort.

Den sista gången som jag träffade Hagel var 1964. Det var i Norregårds kök, då han höll på med att koka sig en sop-

pa av ett köttben från en älg, som han fått hos Tyra i affären. Jag försökte att prata med honom, men så länge jag satt med ansiktet mot honom fick jag inte något svar. Men då jag vände mej om och satt med ryggen mot honom svarade han. Men några personliga frågor blev det inte svar på, utan det var mest vardagliga ting vi talade om, som var han senast kom vandrando från för by, samt om väderleken.

Hagels vandringsväg gick så vitt jag vet genom byarna Dädesjö, Ramnåsa, Attsjö, Furuby, Kårestad och vidare genom Norra Åreda. Han fick sluta sina levnadsdagar på ålderdomshemmet Sjölidan i Braås, där han togs in i mitten på 1960-talet på grund av sin höga ålder och sina stabbiga ben. Han fick ett rum inrett i källarplanet för han ville vara för sig själv. Han fick också ordnat med hemvistelseort i Braås och folkpension. Han dog i mitten på 1970-talet.

Min svärfar Karl Magnusson har kompletterat min berättelse om Hagel med följande: Han började sin vandring 1925 och återkom de 20 första åren en gång, senare tiden fyra gånger om året. Han kom troligen från Östergötland. Han skall ha berättat en gång att han hade varit till sjöss som kock innan han började gå på luffen. Svärfar säger att han var mycket duktig på att laga mat. I början kallades han för östergötegubben men senare endast Hagel. Han tiggde mat och natthärbärke, men för övrigt livnärde han sig på att laga gummistövlar. Det blev ju alltid något till snus, pilsner samt en korvbit. Svärfar talar vidare om hur noga han var när han bäddade, samt att han hade en liten nattmössa, som han tog på sig när han läde sig.

Hagel var lättretad. Ove, ett av barnen i Norregård, sjöng en gång luffarevisan för honom. Då blev han så arg och sade: "Varför ska du sjunga den visan för mej? Jag är inte någon luffare." Det tog två år innan Hagel kom till Norregården igen efter den händelsen.

Sen Hagel hade kommit till ålderdomshemmet gick han på luffen bara om sommaren. Han kunde vara i väg några dagar i veckan, men hans vandringar blev inte så långa.

Det fanns också luffare med konstnärliga anlag. Jag har hört talas om en luffare, som varje år kom till Berghems glasbruk i närheten av Älghult. Han kallades för Långemålan (Långemålarn). Det var en storväxt person. Sista gången han kom till Berghems glasbruk var år 1951. Då var glasbruket nedlagt. Långemålan kom vandrando med några pilsner i handen samt ett ritblock. När han kom fram till glasbruket och fick reda på att det var nedlagt slog han sig ner vid en stor ek och började att rita av det. Det sägs av dem, som fick se tavlan när den var färdig, att den var så välgjord som om det hade varit en yrkesfotograf som tagit ett kort på glasbruket.

I mitt föräldrahem har funnits två tavlor, som målats av en luffare. Far köpte dem någon gång på 1930-talet för tre kronor stycket. De är målade i Åryd vid en tvättstuga, som låg vid ån intill Gamla kasernen. Motiven är inte från platsen. Luffaren som målade tavlorna vägrade att skriva sitt namn på dem med motiveringen att han inte var någon konstnär.